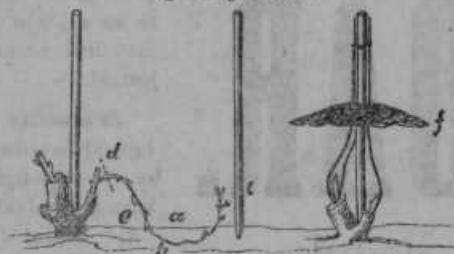

Gospodarske stvari.

Način pomnoževanja trsov, da se v prvem letu grozdje dobi.

Vse spodnje Štajersko noter do meje se peča z vinorejo, vse južne strani njenih gorice so s trsem obsajene; nikjer se pa trs po „živicah“ („vlačencah“ = „Senker“) toliko ne pomnožuje kakor po goricah Sotskih in Črešenskih tje do sv. Duha.*) Še ni davno tega, kar je bil ta kraj jedini, iz katerega so se trsne sajenice skoro za vso Celjsko okolico dobivale in tudi še za bolj oddaljene kraje. Črešenski obkoreninjeni trsi „živice“ so bile tukaj dolgo časa najbolj v dobrem slovesu in to po pravici, ker med mešanico zelenike, tantovine in blanka je bilo vendar veliko tudi beline, zeleničja in modre cimotovke.***) Odtod se more na tisoče tega trsovja dobiti, ki ima vrh žlahtnosti še prav nizko ceno, kar tistim, ki bolj na množino in nizko ceno gledajo, nakupovanje trsja odondot polajšuje.

Ta način rezanja z „vlačencami“***) je pa v zemljiščih močne rasti zavolj tega posebne koristi, ker se ne le trte s koreninami, ampak tudi več grozdja pridelava.

Navadno se na Štajerskem močen trs na 1—2 čepa in na 1 bika ali locen reže. Z vlačenco se pa tudi še nov za se stoječ trs dobi, če se trta tako dolga pusti, da se kakor kaže obris a—b blizu 6—8 palcev v zemljo položi in da na zgornjem koncu c z 3—4 očesi še iz zemlje moli.

Bik ali locen zaredi v plitvi in topli zemlji veliko močnih, tako imenovanih privrhnih korenin (Thauwurzeln), po katerih tudi stari trs nekoliko moči nazaj dobiva, ki jo je moral prej dolgi trti oddajati.****) Zajedno dobivajo po teh novih koreninah na sprednjem koncu iz zemlje moleče

trte puščena očesa toliko moči, da grozdje na nji dozori in še nove mladike izrastejo, katerih očesa so kakor pri starem trsu za prihodnje leto tudi rodovitna.

Spomladi se ta novi trs blizo starega trsa d odreže in iz zemlje potegne.

S takim pomnoževanjem koreninastih trsov se dobi v dobro in globoko prekrčeni, rijolani zemlji ali v širokih, s kompostom ali preležanim gnojem dobro pognojenih jamah mnogo močnih trsov, katerih veliko let ni treba grobati, ker se del od d—e tudi v podaljšanje glavne korenine (Stammwurzeln) porabi, ki postane, ker se tudi še od močne jednoletne trte c poljubno veliko v to porabiti more, 3 čevlje in še čez dolga, kar se z izrejevanjem obkoreninjenih trsov v trsovnica ne da lahko doseči.

S presajevanjem takih vlačenc se dobi na vsak način že v prvem letu močnejša rast kakor z 1—2 letnimi obkoreninjenimi trsi iz trsovnice, kateri pa pred tretjim letom popolnoma razvitega grozda ne dajo.

Če se del a—b v koš pogroba in trta v njem z dobro drnjato prstjo zasuje, in če se jeseni trs s košem, oziroma s kepo prsti vred, na svoje novo mesto v dobro predelano zemljišče presadi, se doseže že v prvem letu popolnoma lepo grozdje.

Seveda večih novih nasadov po tem načinu napravljati ni lahko mogoče; ali prazne prostore, tako imenovane rečine, po vinogradih popolnjevati, kder se sajenice slabo obnašajo, za to pa je ta način kakor vstvarjen. Tudi za nasajenje malih oddelkov v vinogradu s posebnimi trsnimi plemen, iz katerih hočemo zaranege sadu imeti, je ta način vsega priporočena vreden. (Opomniti pa moramo, da se to le pri starih trsih, ki nastavljajo po več mladik, goditi sme, kajti vlačence ga izžemajo, da toliko preje konec vzame. Vredn.)

Po zimi, ko v zasneženih vinogradih delati ni mogoče, bi lahko viničarji stotine takih košev napletli, k čemur ni treba nobene posebne spretosti, kajti najbolj prosto delo iz poljubno debelih protov ali šibic je za ta namen dobro.

Pa ne le takih košev, ampak tudi strešic*) f proti mrazu, smodu in toči bi se moglo po zimi

*) Vsako spomlad se po sabotah tudi v Mariboru po tisoč in tisoč „vlačenc“ poproda. Največ jih prihaja iz Slovenskih gor, iz fare sv. Barbare pri Kačnjaku (Wurmberg). Vredn.

**) Ti žlahtni trsi so prej ko ne odgojenci iz vinogradov pesestva v Sotski (Einöd, v cirkovski fari); prejšnji posestnik, vitez žl. Razingen, katerega štaj. kmet. družba za svojega uda šteje, je bil izvrsten vinorejec in je prvi boljša plemena trsov v te kraje zaplodel. Pis.

****) Tako se pomnožuje trs na Ogorskem, kakor kažejo A. žl. Babo Nr. 2 „Weinbau“ landwirtschaftliche Tafeln. Pis.

*****) To menda ni po vsem res, kajti skušnja uči, da se listje med stari trsom in zakopanim delom trte posuši, ker žene sok naprej do novega vzrastka, ne pa nazaj do starega trsa. Vred.

*) Takih krožnatih strešic iz vrbovega protja sem prvič vidil na mednarodni razstavi v francoskem oddeku za deželne pridelke leta 1862 v Londonu. Te sicer par krajcarjev več veljajo od onih v „Weinlaube“ in „Landbothe“ priporočenih papirnatih, pa zato so bolj trpežne in varujejo tudi smoda in drobne toče. Strešica se na tri, jednako vsaksebi, pa ne pregloboko v kol zabite lesene žrebce nad trsom obesa. Predno se kol v zemljo zabije, zvrtajo se enako vsaksebi plitve luknjice v njem in sicer tako, da se ne poškoduje; v luknjice se potem po potrebi in rasti trsa leseni žrebčiči potikajo in na nje strešice višje ali nižje obesa. Predno se kol v grozdjem višje. Včasih je treba nekoliko pomoči, da se trte skozi strešice sredi prerijejo in potem vrh strešice h kolu privežejo. Tudi listje pomaga slednjič strešico držati, ki do bratve obvisi. Pis.

na tisoče in tisoče naplesti in viničarji bi imeli vrh tega zaslužek.

Kako marljivo porabijo nasproti nam naši gorenjski sosedi Kranjci zimski čas! Po sto in sto ljudi kmečkega stanu se peča z spletnjem sit iz žime in iz kovinskega svila (drot), ki jih ljudje tudi po drugih deželah radi kupujejo. Zopet sto in sto drugih nareja stvari iz lesa in slame za hišne in poljedelske potrebe, kar potem po sejmihi križem svetá prodavajo.

Kako lahko bi si naši kmečki ljudje vsakotletne stroške za te neobhodne potrebščine prihranili in zlasti viničarji, katerim včasih trda hodi, s takim delom kaki postranski krajecar zaslužili!

V Celju meseca januarja 1875.

J. M. Wokaun.

Gospodarska dela meseca februarja

V hiši in dvoru. Semenska žita se morajo očistiti, delo meseca januarja zaostalo se mora dovršiti in poljsko orodje pregledati in popraviti.

V hlevih. Obrejena živina se mora dobro krmiti in nadzorovati, ovcam se pripusti oven, če se hoče, da meseca julija vržejo.

Na vrtu za zelenjavo. Tople grede ali parniki se naj napravijo in obsejejo; če je vreme ugodno, se lahko že seje na druge grede salata, špinača, grah, selar, rumeno korenje itd., v tople grede pa se naj sejejo kumare, dinje itd.

V sadovnjaku. Drevesa se morajo obrezati in očediti mahú, lišajev in stare skorje. V hiši se lahko požlahtnujejo mlada drevesa, tudi že presajajo, če dopušča vreme in kraj. Živi ploti naj se zasajajo in popravljajo.

V vinogradu. Trsje, katero je za vlačence pripravno, naj se položi in zakoplje. Za nove nasade naj se zemljišče krči, rijola, gnoj v vinograde nosi, naj se groba in tudi reže, če vreme kaže.

Na polju in senokošah. Struge se naj iztrebijo. Če je še mnogo snega, se mora marljivo pepel, prst, blato in druge enake stvari po snegu potrošati; seive, ki jih je mraz vzdignil, se morajo na suhih njivah povaljati. Če pripušča vreme in lega, se še ta mesec lahko orje, oves in grah seje. Detelja se naj povlači in kamenje pobere. Senokoše se morajo očistiti. Če zemlja ni zmrzla, se lahko voda napelje na senokoše; senokoše se naj pognojijo z golobnjakom ali kurnjakom, po mokrih se naj potrosi apno, mavec (gips), pepel ali saje.

V ulnjaku. Kupljeni ali prodani panji se morajo ta mesec prenesti.

V logu. Gozdi se morajo iztrebiti, posekana drevesa odpeljati, jelševo in mecesnovo seme se mora nabirati. Smreke, hoje, borovje, breze se posejajo ali zasajajo. Smola se začne nabirati.

Državni zbor.

V 103. seji zbornice poslancev dné 25. jan. so bile na dnevnem redu prošnje koroškega dež. zbora, trgovinskih zbornic v Celovcu in Ljubnu, da se izdela črta zeleznice iz Trbiža do Potabla. Odbor je temu pritrdil dostavljajé, da naj vlada še v tem letu predloži dotično postavo drž. zboru. Tržaški in goriški poslanci govorili so zoper ta predlog z ozirom na to, da odpira omenjena železnica trgovini pot v Benetke, ne pa v Trst, in da bo to tržaške Italijane, kateri se — po besedah poslanca Nabrgoja — itak že k Italiji nagibljejo, še bolj nevoljne storilo.

Nja predlog, da se ta stvar iz dnevnega reda spravi, ni obveljal, kakor tudi ne predlog Kellerspergov, da se prošnje vladi v preudarek izročijo. — Tudi tehtni ugovori tržaškega poslanca Teuschel-na zoper to železnico bili so bob v steno. Pri glasovanju obveljal je z vsemi proti 29 glasom odborov predlog s tem, da se vladi obrok ne stavi, kedaj da dotično postavo predloži. Italijanski pohotni politiki bi ne moglo nič bolj služiti kakor ta sklep, kajti z njim pridobi lahonsko hujskanje v Trstu še več tal, italijanska vlada pa korist najkrajše poti za svojo trgovino v naše in nemške dežele. — Naj omenimo slednjič pomenljive besede, katero je odborov poročevalec, dr. Herbst, pri tej priliki izustil. Rekel je: „Prvi razlog, zakaj da odbor ta predlog podpira, je ta, da smo k temu obvezani po veljavni, narodnopravni pogodbi. Naj se tudi to marsikomu malovažna stvar dozdeva, je vendar izvrševanje pravice v življenju poglobitna stvar, in pravico zmajevati se pravi obstanek države in narodov zmajevati.“ Pravo! g. doktor. Kde so pa ti Vaši pravni nazori tačas bili, ko ste glasovali za vničenje veljavne pogodbe, katero so svetli cesar v imenu svojih katoliških podložnikov sklenoli bili s poglavarjem kat. cerkve, katero so s svojim podpisom potrdili in v državnem zakoniku razglasili dali prav tako, kakor ono ital. pogodbo zastran železnice. Pa pravice kat. cerkve in katoličanov in pa pogodba z Italijansko — ja Bauer, das ist etwas Anderes!

V 104. seji 27. jan. so bile sklenjene naslednje stvari: Seidlnovih tovarišev predlog, da se ob nezgodah davki odpisujejo, se sprejme s tem, da naj vlada dotično postavo v smislu §. 6. postave o reguliranju zemljišnega davka od 24. maja 1869 državnemu zboru predloži; odbije se v odborovem smislu predlog Čerkavskijev, da bi gališka ustanova v podporo ubožnih srenj pri stavbah šol davkov in pristojbin oproščena bila; slednjič se sprejme in odboru v posvèt izročé nekteri od dra. Koppa zastran vseučilišč nasvetovani predlogi.

V 105. seji so prišle na vrsto prošnje grško-katoliških duhovnikov iz več dekanij na Gališkem, da bi se jim kongrua povišala. Po predlogu dra. Russa se je pa v sklep povzela sploh katoliška duhovščina in se vladi naroča, da naj brž ko mogoče predloži postavo vravnajočo redno plačo duhovnikov. — Ker je Rusinec Pavlikov zagotavljal, da so duhovniki zedinjene grške cerkve ustavoverci, in ker so na njih prošnje tudi na duhovnike latinskih obredov milostljivo ozreti se blagovolili, se ima naše duhovenstvo ustavovercem zahvaliti, če dobi kaj za navrzek. — Vse drugo bile so malenkostne stvari, ki bi prav za prav spadale v dotične dež. zbore, katerim so pa gospodje centralisti perutnice tako pristigli, da se ne morejo več vzdigniti nad cestne in vodne stavbe in pobirajo le drobtinice, ktere jim raz mize visokega drž. zbora padajo.